

גירושין כמתכונת להשתמטות מחובות

בפועל, הן הנושה הרגיל והן נושי המזונות לא מקבלים את כספם, ודווקא החייב נח על זרי הדפנה

06:54 29.05.2012 מאת: איל אייכל

<< זה קורה כל יום: הסכם נחתם, אדם משכיר דירה, אדם אחר מוכר רכב. אבל מה יקרה אם ההסכם יופר?

למקרים כמו אלה נוצר בחוק הליכים "מהירים" לגביית חוב. במקרה של צ'ק שלא כובד או הסכם שלא קיים - יוגשו בקשות לגביית החוב ישירות להוצאה לפועל. תכלית הדין בחרה - המחוקק מבקש להעניק לצד הנפגע את הכלים המתאימים לגבות את נזקו "כמה שיותר מהר", ללא צורך בניהול הליך ארוך בבית המשפט לפני פנייה להוצאה לפועל.

אבל אליה וקוץ בה. כאשר כנגד החייב תלוי ועומד תיק בגין חוב מזונות בהוצאה לפועל, יפסיד, ככל הנראה, הנושה הרגיל את חובו. חוק ההוצאה לפועל קובע שבמקרה כזה יזקפו הכספים שייגבו בהליכי ההוצאה לפועל קודם כל לחוב המזונות. רגע, גם אם אני הייתי זה שפעל והביא את הכסף לתיק? כן, גם אם שכרתי קבלן מורשה, עקבתי אחרי החייב, תפסתי את רכבו ודאגתי למכירתו כדין? כן. תמיד. אם קיים חוב מזונות, יילך כל הכסף כולו לתיק המזונות. הנושה הרגיל יקבל רק את ההוצאות שהוציא בביצוע הפעולה. זאת, כמובן, עד שיסולק חוב המזונות.

ניתן להבין את ההיגיון הסוציאלי שמאחורי החוק - המחוקק רוצה לדאוג לפני כולם לאוכלוסייה החלשה, הניזונה מן המזונות. גם אם דאגה זו תבא על חשבון בנק שהלווה, על חשבון חברת הטלפון או על מישהו אחר.

הבעיה היא שתוצאת החוק הפוכה לגמרי. בפועל, הן הנושה הרגיל והן נושי המזונות לא מקבלים את כספם, ודווקא החייב נח על זרי הדפנה. מצד אחד, לנושה הרגיל אין טעם לפעול - כל הכספים שיכניס לתיק לא יגיעו לכיסו. מצד שני, לחוב, לנושי המזונות - אותה אוכלוסייה חלשה - אין כלים לבצע את הפעולות המתאימות כדי "להוציא" מהחייב כספים. כך נותרנו עם תיקי הוצאה לפועל אך ללא פעולות כלל.

בעיה חמורה יותר היא בעיית החובות הפיקטיביים. החייבים הסדרתיים למדח את השיטה. בידיהם כבר מונח פסק דין בגין מזונות כלפי אשה וילדים שעמם הם חיים באושר. ביום פקודה ישלף פסק הדין, יפתח תיק המזונות ומכאן קצרה הדרך ל"ביטוח" החייב: לו יידרש לשלם, יעשה דבר פשוט: יוציא כסף מכיסו האחד ויכניס אותו, דרך תיק המזונות, לכיסו השני.

בעיה ופתרון בצדה. לפני כשלוש שנים נכנס לתוקפו תיקון מהפכני לחוק. תיקון 29 עסק בתחומים רבים, ובהם חלוקת הכספים בין הנושים. נקבע שבמקרה שבו חייב מצוי ב"תיק איחוד", כלומר שפתוחים נגדו כמה תיקים שאוחדו לתיק כולל אחד, לא יחולקו הכספים שייכנסו לתיק ביחסים שווים בין הנושים בתיק, אלא מרבית הכספים ילכו לזוכה שנקט הליך שבגין נכנסו הכספים, ורק לאחר מכן תחולק היתרה בין שאר הנושים.

נכון יהיה לקבוע הסדר דומה גם במקרה של תיקי המזונות: הזוכה שפעל יקבל

בכל מקרה שיעור מסוים מהסכום שנכנס לתיק, ורק היתרה תועבר לתיק המזונות. כך נדאג שלזכים הרגילים תהיה מוטיווציה לפעול, ובמקביל שנושי המזונות יוכלו להמשיך ולהתקיים בכבוד.
הכותב הוא עורך דין המתמחה בתחום פשיטת רגל וזכויות נושים, ממשרד יגאל ארנן ושות'
